

היאחר (כלומר, בבוקר ה-17 לחודש) לפרוץ בנקל לכל כיוון, ולהשיג כל הכרעה מבוקשת ממערב התעלה — מאלו שבאי בחשבון. כמו לדוגמא, כיתור ארמיה 3 וכיבוש העיר סואץ — תוך שתי יממות נוספות, לכל היותר. תכנית „אבירילב“ כפי שהוכנה ונמסרה כפקודה במציאות, היתה אומנם יומרנית ביותר וקבעה את כיבוש המרחב שבין החיץ-החקלאי וג'בל עתאקה, בעומק (מעריב) רב מזה שהושג למעשה, תוך 48 שעות בלבד. כאמור, ניתנה תוכנית זו לביצוע — אבל רק בתנאי שבמסגרת החזית היו יושבים מפקדים אחרים, שונים בתכלית. אבל כאשר ניהול המערכה מסודר כולו בידי מפקדים כמו ברילב וגונן, שבמציאות נתגלו לא רק כבעלי רמה ויכולת ירודים, אלא גם כהששנים וזהירים בצורה כה מופרזת, חסכה בקיטתם את האיפציה היותר נועזת להחלטה פזיזה, חסרת-אחריות ומשוללת-סיכוי, שמלכתחילה טמונה היתה בה סכנת המפלה.

התוכנית המערכתית של „אבירילב“ ביקשה אמר גם לתפוס מרובה ובזמן קצר, בפועל, מנעה מסקדת החזית אפילו יצירת ראש-הגשר בעל גודל משמעותי מיד בעקבות הצליחה הראשונית ועל פי לוח-זמנים מתון יותר, על-ידי שאסרה על שרון להעביר כוחות למערב. הנימוק היה, שלא איבטח כיאות את צד סיני של ראש-הגשר — דבר שלא ניתן לעשותו, על פי חלוקת הכוחות והמשימות (השגנה) של „אבירילב“, אלא בתנאי שיועברו לאפריקה, במהירות האפשרית, כוחות ניכרים, שיופעלו מיד להרחבת ראש-הגשר בכל הכוונים.

עלידי שנמנעה — או מנעה — את עשיית הנחניץ לאכטת המבואות לראש-הגשר ממוזיה ובהיבשעה התנתה את הזרמת הכוח לאפריקה ביצירת מצב של סופרי-אכטתה, לא רק סתרה מפקדת-החזית את רוח התכנית האמביציונית מדי (ליכולתה) שהכינה, אלא גם יצרה במיד יריה מעגליקסמים, שחיסל על הסף כל סיכוי

לנצל באופן מינימומי — שלא לומר, מלא — את השיפוט הכמעט-מוחלטת של העורף הי מצרי ואת שיתוקו בן היממה-הזמנחה של הפי קוד המצרי.

כך, כאשר נפתחה סוף סוף ההתקדמות הרצינית מתוך ראש-הגשר הועיר והקופא על שמריו — זאת קודם לבוקר ה-18 באוקטובר, שתיים וחצי יממות תמימות אחרי תחילת הצליחה — כבר שב הפיקוד המצרי לעשתונותיו ועלה לקבץ סביב ראש-הגשר וכן בצמתות ובשאר נקודות-מפתח בכל עורף החזית המצרית. כוחות משמעותיים, הערוכים להגנה (תפוז) כולל מתחמי נ"ט ומיקוש, בקרבתו המיידית של ראש-הגשר, משלושה עבריו, נערכו — והחלו אף לתקוף — כוחות בסדר-גודל של אוגדה שלמה. בסך הכל ניצל הפיקוד המצרי את מרווח הנשימה והוויתור על יתרון ההפתעה, שהעניק לו צה"ל, לערוך במערב 4 ריכוזי כוחות עיקריים. בעת הצליחה ועד יממה ומחצה אחריה נמצאה, באותו מקומות, רק כמחצית הכוח הזה (ראה המפות המצורפות).

הפקודות לביצוע ריכוזי-כוחות אלה, פריסתם מול איום צה"ל באפריקה וקידום חלקם לכיוון ראש-הגשר יצאו רק בצערי יום 16 בחודש (הצליחה בוצעה בלילה הקודם), והן הוגשמו רק ב-17 באוקטובר, או מאוחר יותר. הכוחות שהושבו מסיני צלחו רק ב-19, או ב-20. התקפות אוויר על ראש-הגשר נסתחו בצערי ה-16, אך ההפגזה המאסיבית החלה רק בבוקר ה-17, כלומר רק כעבור יממה-וחצי בלתי-מופרעות, לאחר התצייה.

התגובה המצרית הצליחה בלבום ולמנוע את הפרי צה מראש-הגשר ב-18 באוקטובר. רק למחרת החלה ההת קדמות ממש — כאשר הכוחות הפורצים (בעיקר אוגדת ברן) נלחמים עתה לחימה עזה, לכבוש אותם נקודות ואזורי-מפתח משלושת צידי דווארטואר, שקודם היו ריקים ונחצו (בפשיטות ובגיחות של כוחות, אשר יצאו לחיסול בסיסי-טילים ונקראו חזרה לראש-הגשר) ללא התנגדות, או מול כוחות איב חלשים ומפתעים, שאז ניכעו בנקל.

רק ב-22 גשבר והתפרק המערך המצרי בעורף ארמיה 3 — לא לחינם „הסכים“ סאדאת להפקת-אש החל מתאריך זה — וגם אז נדרשו יומיים נוספים להשלמת כיתור ארמיה 2, כאשר נסיון כיבוש העיר סואץ (לב העיר) כבר נתקל בהגנה מוכנה ומתוגברת ונהדף באבידות כבדות ביותר לנו (תוך שהפך אחד הבזיונות החמורים במלחמה). גם הצלחה מאוחרת זו הושגה רק לאחר שמפקדת החזית העבירה מערבה אוגדה שלישית. לאמיתו של דבר איבד צה"ל דחלוטין, במי ידיו, את גורם-ההפתעה שהושג בפתיחת „אבי ריילב“, ב-18 כבר ניהה באפריקה מיתקפה „רגילה“ זו נסתיימה, לכסיה, בהצלחה טקטית, בעיקר כיוון שהמצרים מצאו עצמם משופדים על קרני „ריקמת תעלת סואץ“, כלא תשובה נאותה, מוכנה ומתורגלת שנתיים מראש.

אם סבור הקורא כי ניתוחים אלה נלקחו מאישהו מיסמך של צה"ל או שאבים השראתם ממנו, צפויה לו אכזבה: לא רק שלא יעלה הדבר על דעת איש בצה"ל לבקר כך החלטות ומעשים של מפקדים בכירים גם במיט מכים סודיים ומוגבלים בתפוצה, אלא לא שמעתי ולא מצאתי עד כה, אף ברמז, התייחסות לגורם-ההפתעה ב„אבירילב“, או לאובדנו.

עצם טענת החמצת-ההודמנות שיצרה הצליחה — איי ננה חדשה, כידוע, כמותה גם הבקורת על מסקדת החזית, שעצרה את זרימת הכוחות מערבה, אלו הועלו על-ידי שרון, וכאמור, לא זכו לכל מענה או טיפול עניינים, אלא נטרלו, עוותו וניטל כל טעמן על-ידי שהוקעו כ„השמצות אישיות“ — שאינן ראויות, כמובן, לתשומת-לב עניינית או לתשובה. אך כבר ציינתי, כי יש מקום להנחה, שהמפקדים הגבוהים הנוגעים בדבר בחרו להגיב כך, פשוט מכיוון שאפילו רצו, לא היו מסוגלים אינטלקטואלית ומקצועית, להתמודד עם הבעיה, בעת מעשה; ועם הביקורת, לאחר מכן, הנחה זו נוסה לבסס בסקירה הבאה.

יכולתי לנסוע ברכבת...

כן, גם לך כדאי לנסוע ברכבת ישראל... תהנה מנסיעה שלווה ובטוחה ותגיע במהירות למחוז חפצך רענן ורגוע.

הלואי ונסעתי ברכבת — הייתי חוסך לעצמי נהיגה מעיר לעיר בתנועה סואנת מורטת עצבים... בכביש חלק ומסוכן בראות לקויה... בסנוור מאיים...

הנסיעה ברכבת-תענוג